OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Lausunto
8.4.2026
OPH-1909-2026

Asiantuntijalausunto kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta

Opetushallitus kiittää mahdollisuudesta lausua kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta.

Tiivistelmä

Opetushallitus toteaa, että kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu oli onnistunut ja sitä koskeva raportti on laadukas. Kokeilu vahvisti, että suomalainen varhaiskasvatus ja esiopetus on korkeatasoista, ja perustuu lapsilähtöiseen, kokonaisvaltaiseen oppimiskäsitykseen, jossa leikki, liikkuminen, taiteellinen kokeminen ja tutkiva ote ovat keskeisiä. Raportti antaa kattavan kuvan esiopetuksen toteutuksesta eri toimijoiden näkökulmasta ja osoittaa, että suomalaisesta varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagogiikasta ja järjestämisen tavasta tulee pitää kiinni, mutta osoittaa myös kehittämiskohteita.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteet sai järjestäjiltä ja opettajilta hyvän arvion, ja sen sisältö vastasi pitkälti varhaiskasvatussuunnitelman perusteita painottaen alle kouluikäisten lasten tapaa oppia. Esiopetuksessa pedagogiset tavoitteet asetetaan henkilökunnalle, ei lapsille, mikä erottaa sen myöhemmistä koulutusasteista. Raportissa arvioinnin kohteet eivät kaikilta osin vastanneet opetussuunnitelman asettamia tavoitteita, ja Opetushallitus korostaa jatkokehittämisen perustana suomalaisen esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen pedagogiikan merkitystä.

Opetussuunnitelmien laadinta on aikaa vievä prosessi, ja kokeilussa havaittiin, että henkilöstö ei aina ehtinyt tutustua kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteisiin ja paikalliseen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelmaan riittävästi. Toimeenpanon tuki kokeilun aikana koettiin kuitenkin hyödylliseksi.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Lausunto
8.4.2026
OPH-1909-2026

Opetushallitus pitää tärkeänä kokeilun pitkäaikaista seurantaa ja rekisteritiedon keruuta koko koulutuspolun ajalta kehittämistyön tueksi. Kokeilussa havaittiin lyhytaikaisia myönteisiä vaikutuksia lasten osallistumisessa varhaiskasvatukseen verrattuna kotihoitoon. Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen osallistuminen on tärkeää varsinkin lasten sosiaalisten taitojen ja kielen kehittymisen kannalta.

Lausunto

Opetushallitus pitää kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua onnistuneena sekä siitä laadittua raporttia ansiokkaana. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu osoittaa, että suomalainen varhaiskasvatus on laadukasta ja että Suomessa ymmärretään pienten lasten oppimisen merkitys. Pohjoismaisessa oppimiskäsityksessä on jo pitkään korostunut lapsilähtöisyys sekä leikin avulla ja leikin kautta oppiminen. Oppiminen suomalaisessa esiopetuksessa perustuu kokonaisvaltaiseen oppimiskäsitykseen, jossa oppimista tapahtuu jatkuvasti kaikissa esiopetuksen tilanteissa. Esiopetus ei ole oppiainekeskeistä vaan opetus yhdistelee eri tiedonaloja lapsille mielekkäällä tavalla huomioiden heidän kiinnostuksensa kohteet ja mielipiteet. Varhaiskasvatus perustuu myös samoille periaatteille.

Tutkimus- ja tietoperustainen kehittäminen on paras mahdollinen perusta kehittää koulutusta. Koulutusta kehittäessä on merkityksellistä huomioida myös koulutusasteiden väliset jatkumot sekä siirtymät. Suomalaisen esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämisen kannalta on tärkeää, että kokeilu suoritettiin. Kokeilun ja siitä laaditun raportin avulla pystymme kehittämään varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelmien perusteita sekä niiden toimeenpanon tukea.

Raportti luo hyvän ja kattavan kuvan suomalaisesta esiopetuksesta niin järjestäjien, opettajien, huoltajien kuin lastenkin näkökulmasta. Lasten kuuleminen heitä koskevissa asioissa on erittäin merkityksellistä. Raportti tuo esille sen, että teemme jo nyt asioita oikealla tavalla suomalaisessa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa, ja tätä kehittämisen suuntaa kannattaa jatkaa. Raportti tuo hyvin myös esille niitä asioita, joita on tärkeää huomioida tulevaisuuden kehittämistyössä.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Lausunto
8.4.2026
OPH-1909-2026

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteet oli sisällöltään samankaltainen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kanssa. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteissa on erityisesti huomioitu alle kouluikäisten lasten tapa oppia. Esiopetuksessa pedagoginen toiminta ja opetus edistää lasten oppimista, kehitystä ja hyvinvointia, silloin kun pedagoginen toiminta perustuu pienten lasten tavoille oppia. Leikki, liikkuminen, taiteellinen kokeminen, kehollisuus ja tutkiva ote tuottavat tutkitusti lapsille mahdollisuuksia oppia uutta sekä edistää heidän kehitystään ja hyvinvointiaan. Esiopetuksen tavoite edistää lasten oppimisen edellytyksiä on merkityksellinen tavoite, johon muun muassa lukeutuvat matemaattisen ajattelun taidot, valmiudet oppia lukemaan ja kirjoittamaan sekä ajattelun taitojen kehittyminen. Lisäksi lasten kasvatuksessa ja opetuksessa tuetaan ja opetetaan sosiaalisia taitoja, toisten huomioon ottamista, empatiaa, kykyä keskittyä ja tervettä itsetuntoa. Tavoitteet tukevat lapsen hyvää elämää, sivistystä ja ihmisenä kasvamista.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelmassa määrätään tavoitteet ja sisällöt esiopetuksen toteuttamiselle. Raportin tulokset kertovat, että varhaiskasvatusjohtajat ja kokeiluryhmien opettajat arvioivat kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteita erittäin myönteisesti. Raportissa tuodaan esille myös kehittämisen kohteita, jotka ovat merkityksellistä tietoa opetussuunnitelmien kehittämisen kannalta.

Esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteet on perustellusti sekä myös tutkimustietoon nojaten sanoitukseltaan jossain määrin erilainen kuin koulutusjärjestelmämme myöhempien vaiheiden opetussuunnitelmien perusteet. Sanoitus eroaa tavoitteiden asettelun sekä erityisesti arvioinnin suhteen. Esiopetuksessa tavoitteita ei aseteta lapsen oppimiselle, vaan pedagogiset tavoitteet asetetaan henkilökunnan toiminnalle ja niiden saavuttamista arvioidaan. Raportissa tämä on huomioitu, mutta tutkimuksessa arvioinnin kohteet eivät täysin kohtaa opetussuunnitelman tavoitteiden kanssa. Opetushallitus korostaa, että suomalaisesta tavasta järjestää esiopetusta ja varhaiskasvatusta tulee pitää kiinni perustavanlaatuisena tapana ja arvona, ja kehittämisen lähtökohtana tulee olla suomalainen pedagogiikka sekä järjestämisen malli.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Lausunto
8.4.2026
OPH-1909-2026

Opetussuunnitelman laatiminen ja kehittäminen on prosessi

Suomalainen koulutusjärjestelmä perustuu valtakunnallisen tason opetussuunnitelmien perusteisiin sekä paikallisiin opetussuunnitelmiin tai paikalliseen suunnitteluun. Opetushallitus määrää perusteissa mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee päättää ja opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjät laativat paikallisen esiopetuksen opetussuunnitelman huomioiden paikalliset erityispiirteet. Laadukkaan opetuksen ja lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemisen näkökulmasta on merkityksellistä, että jokainen esiopetuksen opettaja tuntee esiopetuksen tavoitteet ja tietää miten omassa toimipaikassa esiopetuksen antamisen suhteen tulee toimia.

Opetussuunnitelman perusteiden sekä paikallisten opetussuunnitelmien laatiminen ja kehittäminen on prosessi, joka vaatii aikaa. Raportti tuo esille, että esiopetuksen henkilöstö ei kaikilta osin ehtinyt tutustua kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteisiin tai paikalliseen esiopetussuunnitelmaan kokeilun alussa. Opetussuunnitelmaprosessi on tärkeä osa laadukkaan opetuksen toteuttamisen näkökulmasta ja sille tulisikin antaa tarpeeksi aikaa. On merkityksellistä, että opettajilla on kokemus siitä, että he pääsevät osaksi paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja kehittämistä sekä ehtivät tutustua ja sisäistää opetussuunnitelman tavoitteet ja sisällöt.

Opetussuunnitelman perusteiden päivitystyöhön kuuluu olennaisena osana toimeenpanon tuki. Kaksivuotisen esiopetuksen aikana toimeenpanon tukea järjestettiin Opetushallituksen toimesta koko kokeilun ajan, mikä koettiin raportin mukaan hyödylliseksi.

Lopuksi

Opetushallitus pitää tärkeänä, että kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun liittyvää seurantaa ja tutkimusta jatketaan pitkittäistutkimuksena, sillä se mahdollistaa merkittävää tutkimustietoa lasten oppimisen ja opetussuunnitelmien kehittämisen näkökulmasta. Opetushallitus tuo esille,

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Lausunto
8.4.2026
OPH-1909-2026

että tämän kokeilun kaltaista rekisteritietoa olisi vielä vaikuttavampaa kerätä varhaiskasvatuksen aloituksesta lähtien, jolloin tiedon keräämisen jatkuessa ihmisen koko koulutuspolun ajan pystyisimme saamaan rekisteritietoa koulutusjärjestelmästämme sekä kehittämään koulutusjärjestelmää edelleen kattavaan tietoon perustuen. Kokeilusta kerätyn tiedon avulla voisimme saada tietoa esimerkiksi varhaiskasvatuksen osallistumisasteeseen sekä osallistumiseen liittyvistä tekijöistä vielä syvemmin, joita myös aiemmissakin selvityksissä on pyritty selvittämään.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa havaittiin lyhytaikaisia myönteisiä vaikutuksia kaksivuotiseen esiopetukseen osallistumiseen verrattuna kotihoitoon. Onkin merkityksellistä, että lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen erityisesti sosiaalisten taitojen ja kielen oppimisen kannalta.

Opetusneuvos Heidi Usmi

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Lausunto
8.4.2026
OPH-1909-2026

Opetushallitus
Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki
+358 29 533 1000, kirjaamo@oph.fi
www.oph.fi, Y-tunnus: 2769790-1